

Docentenhandleiding

- Leeftijd: 16-18 jaar
- Geschikt voor: bovenbouw voortgezet onderwijs
- Tijd: 45-90 minuten (afhankelijk van de keuzeopdrachten)
- Vakgebied: Burgerschap, Maatschappijleer/Maatschappijwetenschappen, Nederlands. Daarnaast sluit het aan bij mediawijsheid en de basis-, denk- en leer-voorwaardelijke vaardigheden (voorheen 21e-eeuwse vaardigheden).
- Kernbegrippen: meningsvorming, abortus, zelfbeschikking, mediastrategie.

Medialogica – Voor- en tegenstanders abortus

Het debat rondom abortus is begin 2019 in alle hevigheid opgelaaid. Voor- en tegenstanders halen alles uit de kast om bezoekers van abortusklinieken te overtuigen van hun gelijk. Wie is in deze strijd om de publieke opinie aan de winnende hand? Wat is de mediastrategie van beide kampen? En hoe berichten journalisten over dit onderwerp? Medialogica onderzoekt hoe de verschillende partijen in het abortusdebat er alles aan doen om met woord en beeld hun gelijk te halen.

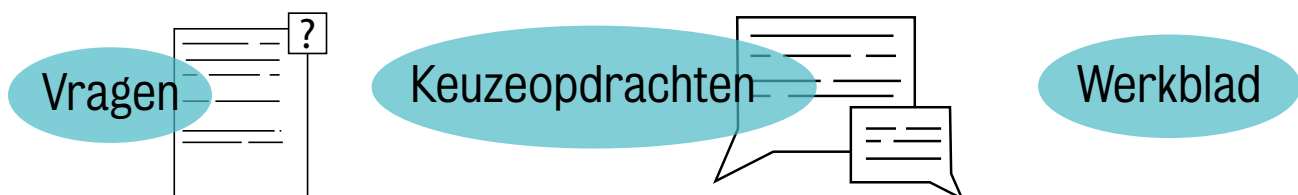
In het onderzoeksjournalistieke programma Medialogica wordt de kracht van beeld en de werking van publieke opinie onderzocht. Media dienen als gids om greep te krijgen op de werkelijkheid en bepalen in belangrijke mate ons beeld van de wereld. Maar in hoeverre zijn ze een betrouwbare gids? Hoe komt de publieke opinie tot stand? En welke invloed heeft dit op het handelen van bestuurders, journalisten en burgers?

Leerdoel

Aan het einde van deze les weten de leerlingen hoe mediastrategieën worden ingezet, wat framing is en hoe een publieke opinie ontstaat. Daarnaast leren ze wat de rol van de journalistiek is.

Opbouw les

Introduceer het thema van de les en kijk vervolgens klassikaal verkorte Medialogica-aflevering van Voor- en tegenstanders abortus (10 minuten). Vervolgens beantwoorden de leerlingen individueel de verdiepingsvragen. De antwoorden kunnen ze opschrijven op het werkblad. Deze vragen kunnen daarna klassikaal besproken worden, waarna een verdiepende opdracht kan worden uitgevoerd. Sluit de les af met de vraag aan de leerlingen wat ze meenemen uit de les.



Boek een masterclass Medialogica! Onder leiding van mediamakers van HUMAN en experts van Beeld & Geluid gaan leerlingen in gesprek over de werking van media en de rol van de publieke opinie. In de interactieve masterclass gaan leerlingen in groepjes aan de slag met het analyseren van een grote gebeurtenis in het nieuws. Zo leren leerlingen hoe de werkelijkheid verdrongen kan worden door beelden, met een nieuwe werkelijkheid tot gevolg. Kijk op de website van Beeld & Geluid voor meer informatie.

Verdiepingsvragen (na de video)

15 min

- 1) Christa Compas, directeur van het Humanistisch Verbond, onderdeel van de pro-choice-beweging, heeft het over de strijd van het beeld. Wat bedoelt ze daarmee?
- 2) Wat is de mediastrategie van de tegenstanders van abortus?
- 3) Kees van Helden, directeur van Schreeuw om Leven zegt: "Kijkcijfers zijn belangrijker dan de waarheid vertellen." Wat vind je van zijn opmerking? Leg uit.
- 4) Wat is het symbool geworden van de pro-life-beweging van Nederland? Waarom is dit symbool krachtig?
- 5) Welk beeld staat centraal voor de strijd van de voorstanders van abortus?
- 6) Wat is framing?
- 7) Welk frame krijgen de voorstanders van abortus door de tegenstanders?
- 8) Welk frame krijgen de tegenstanders van abortus automatisch door hun eigen frame?
- 9a) Welke taal gebruiken de tegenstanders expliciet om hun kant kracht bij te zetten?
- 9b) Wat vind je ervan dat taal als instrument wordt gebruikt?
- 10) Waarom is volgens de arts-embryologe het poppetje van de foetus niet waarheidsgetrouw?

Antwoorden

- 1) De manier waarop het publiek de voor- en tegenstanders van abortus ziet en welke beelden er overheersen in de media.
- 2) De tegenstanders, de pro-life-beweging, gebruiken in hun strategie een plastic foetus. Ze pogen deze foetus symbool te laten staan voor een geaborteerde foetus van 10 weken. Ze gebruiken daarnaast brochures.
- 3) Eigen antwoord.
- 4) De plastic foetus. Het is een krachtig beeld, omdat mensen het bijna meteen een rompertje aan willen doen. Het geeft je een slecht gevoel als je dat zou willen laten aborteren. Het heeft alle kenmerken van een pasgeboren baby.
- 5) Het beeld van de dolle mina's en baas in eigen buik.
- 6) Framing is het bewust gebruiken van woorden die positieve of negatieve associaties oproepen. Op die manier kun je het standpunt van iemand beïnvloeden. Framing is vaak storytelling in één woord (bron: Debatinstituut.nl). Kijk eventueel ter verduidelijking [Wat is framing?](#)
- 7) Koud, kil, rationeel, zelfbeschikking, strijd, dood.
- 8) Warm, we zijn er altijd voor je, wat erg dat je in de steek gelaten wordt in deze geïndividualiseerde samenleving, leven.
- 9a) Ze gebruiken het woord pro life, in plaats van anti-abortus. Daarnaast wordt het woord aborteur voor abortus-arts gebruikt.
- 9b) Eigen antwoord.
- 10) Een foetus van die leeftijd heeft nog geen zuigreflex en kan dus niet de duim in de mond stoppen. En het poppetje heeft een gezicht van een voldragen baby. Hierdoor ziet de foetus er meer als een baby uit dan in werkelijkheid in dat stadium het geval is.

Achtergrondinformatie abortus in Nederland

Abortus is het voortijdig afbreken van een zwangerschap. In Nederland is het toegestaan om abortus te plegen tot de 24e week van de zwangerschap onder medisch toezicht, maar praktijken hanteren voor de zekerheid gemiddeld een maximale zwangerschap van 22 weken. In Nederland is abortus gelegaliseerd sinds 1981. [Extra feiten over abortus vind je op Rutgers | Kenniscentrum seksualiteit.](#)

Keuzeopdrachten (na de video)

→ Persoonlijk essay

20 min

Laat de leerlingen een essay schrijven over de aflevering. Wat vindt je van de beeldenstorm die er is ontstaan rondom abortus? Hoe sta jij zelf in het abortusdebat? Waar is jouw mening op gebaseerd? Welke personen en media gebruik jij als bronnen voor je mening? Denk aan politici, websites, kranten, docenten, familieleden etc. Hoe kijk je naar de manier waarop de media bericht over dit onderwerp?

→ Debat

30 min

Ga met de klas in debat over een van de volgende stellingen:

- Anti-abortusdemonstraties bij abortusklinieken moeten verboden worden.
- Campagnemateriaal (zoals de plastic foetus) rondom het thema abortus moet verboden worden.
- Abortus zou verboden moeten worden.
- Het is altijd aan de vrouw om te beslissen of zij het kind wil houden.

Voorbeeld van een debatsetting

Vorbereiding: Splits de klas in 4 groepen; groep A & B zijn voor, groep C & D zijn tegen de stelling. Per groep inventariseren de studenten de voor- en tegenargumenten en schrijven die op een groot vel papier. Vervolgens gaan groep A (voorstander) in debat met groep C (tegenstander). Groep B & D kijken toe en noteren sterke voor- en tegenargumenten. Groep B & D kan deze argumenten uitbreiden, verdiepen of versterken. Daarna wisselen de groepen van rol en gaan groep B & D met elkaar in debat. Groep A & C observeren en noteren de sterkste punten.

Bespreek na het debat hoe het ging. Wat waren sterke voor- en tegenargumenten? Is er een conclusie?

→ Carrouseldebat

30 min

Bij het carrouseldebat deel je de groep in drie groepen. Groep 1 zijn de voorstanders, groep 2 de tegenstanders en groep 3 de rechters die uiteindelijk een concluderend oordeel zullen vellen over het debat. Het carrouseldebat gaat als volgt: je kiest één van stellingen. Vervolgens gaan de voor- en tegenstanders bij elkaar zitten om argumenten te bedenken. Geef de leerlingen hiervoor zo'n 5-10 minuten. Hierna kan er een debat plaatsvinden, waarbij je de debatleider bent. Wanneer alle argumenten zijn gedeeld, vatten de rechters de discussie samen en doen een uitspraak. Wanneer er veel tijd is, kunnen er meerdere stellingen worden bediscussieerd in het carrouseldebat. Hierbij kunnen de leerlingen steeds een andere rol krijgen.

Extra verdieping

Deze video is onderdeel van de serie [Medialogica in de klas](#). Op [Schooltv.nl](#) vind je meer video's uit deze serie. Op [human.nl](#) vind je de gehele aflevering van [De beeldenstorm rond abortus](#) (35 min).

Bekijk de NOS-video [Wat zeggen de voor- en tegenstanders over abortus?](#)

Tot slot

HUMAN is altijd benieuwd naar de manier waarop bovenstaande opdrachten in de klas zijn behandeld. Heb je tips en/of aanvullingen voor ons of voor andere docenten? Dan kan je een mail sturen naar educatie@human.nl. Bedankt!

1) Christa Compas, directeur van het Humanistisch Verbond, onderdeel van de pro-choice-beweging, heeft het over de strijd van het beeld. Wat bedoelt ze daarmee?

2) Wat is de mediastrategie van de tegenstanders van abortus?

3) Kees van Helden, directeur van Schreeuw om Leven zegt: “Kijkcijfers zijn belangrijker dan de waarheid vertellen.” Wat vind je van zijn opmerking? Leg uit.

4) Wat is het symbool geworden van de pro-life-beweging van Nederland? Waarom is dit symbool krachtig?

5) Welk beeld staat centraal voor de strijd van de voorstanders van abortus?

6) Wat is framing?

7) Welk frame krijgen de voorstanders van abortus door de tegenstanders?

8) Welk frame krijgen de tegenstanders van abortus automatisch door hun eigen frame?

9a) Welke taal gebruiken de tegenstanders expliciet om hun kant kracht bij te zetten?

9b) Wat vind je ervan dat taal als instrument wordt gebruikt?

10) Waarom is volgens de arts-embryologe het poppetje van de foetus niet waarheidsgetrouw?
